

Behoeftte aan palliatieve zorg (2019): hoeveel personen?

Stand 01-07-2020

Op basis van de informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (#4)

Doel: inzage geven in de ontwikkelingen ten behoeve van besluitvorming in zake palliatieve (terminale) zorg

Aanleiding: Kortgeleden publiceerde ik een factsheet (#3.1) over de behoefte aan palliatieve zorg met een uitsplitsing per doodsoorzaak. Deze was gebaseerd op de 2018 cijfers van het CBS. Op 1 juli 2020 heeft het CBS voorlopige cijfers over de doodsoorzaken in 2019 gepubliceerd.¹ Vandaar een actualisatie.

Palliatieve zorg (WHO): Een benadering die de kwaliteit van het leven verbetert van patiënten en hun naasten die te maken hebben met een levensbedreigende aandoening, door het voorkomen en verlichten van lijden, door middel van vroegtijdige signalering en zorgvuldige beoordeling en behandeling van pijn en andere problemen van lichamelijke, psychosociale en spirituele aard.

ICD-10: Doodsoorzaken krijgen codes toegewezen afkomstig uit de internationaal toegepaste codelijst (aandoeningen), de zogenaamde International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD) van de World Health Organisation. Vanaf 1996 tiende Revisie van de ICD (ICD-10, WHO).

Methode: Uitgaande van 2 publicaties waarin ICD-10 codes zijn toegewezen om de behoefte aan palliatieve zorg in te schatten: "Death registration data using both underlying and contributory causes can give reliable estimates of the population-based need for palliative care, without needing symptoms or hospital activity data. In high income countries, 68-82% of those who die need palliative care" (Murtagh, et al., 2014) (Etkind, et al., 2017)². Deze codes (aandoeningen) zijn toegepast op de publicatie ICD-10 (doodsoorzaken, uitgebreide lijst) van het CBS op de personen die in de afgelopen jaren zijn overleden.

Palliatieve zorg nodig Ja of nee? Van de 151.885 overledenen (2019) zou 72% (109.461 personen) behoefte hebben gehad aan palliatieve zorg.

Overledenen	Palliatieve zorg nodig?					
	2015		2018		2019*	
Alle leeftijden						
Ja	108.433	73,7%	110.514	72,1%	109.461	72,1%
Nee	38.701	26,3%	42.849	27,9%	42.424	27,9%
Totaal	147.134	100,0%	153.363	100,0%	151.885	100,0%

Doodsoorzaak in 2019 (behorend bij definitie palliatieve zorg): Kanker 41%, hartaandoening 23%, dementie/seniliteit 16%, overig 20%.

Belangrijkste doodsoorzaken (uitgesplitst):

- Kanker: longkanker (C34), darmkanker (C18), borstkanker (C50)
- Hartaandoening: hartfalen (I50), hartinfarct (I44)
- Dementie/seniliteit: dementie (F03), alzheimer (G30)
- CVA: beroerte (I64)
- Luchtwegaandoening: COPD (J44)

Doodsoorzaak en behoefte palliatieve zorg	2015		2018		2019*	
Kanker	44.195	40,8%	44.770	40,5%	45.024	41,1%
Hartaandoening	26.618	24,5%	25.485	23,1%	24.915	22,8%
Dementie/seniliteit	15.450	14,2%	18.092	16,4%	17.465	16,0%
CVA	9.635	8,9%	9.204	8,3%	9.288	8,5%
Luchtwegaandoening	7.161	6,6%	7.199	6,5%	7.070	6,5%
Neurodegeneratieve aandoening*	2.570	2,4%	2.992	2,7%	2.986	2,7%
Nieraandoening	1.701	1,6%	1.613	1,5%	1.591	1,5%
Leveraandoening	1.070	1,0%	1.135	1,0%	1.095	1,0%
Hiv/aids	33	0,0%	24	0,0%	27	0,0%
Totaal	108.433	100,0%	110.514	100,0%	109.461	100,0%

Conclusie:

In 2019 zijn 151.885 personen overleden. De geschatte behoefte aan palliatieve zorg: 109.461 personen = 72% van de overledenen.

Belangrijkste doodsoorzaken in deze groep : kanker (41%), hartaandoening (23%) en dementie/ seniliteit (16%).

¹ CBS publicatie 1 juli 2020: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/27/54-procent-sterfgevallen-in-2019-door-kanker-of-hart-en-vaatziekten> (voorlopige cijfers 2019)

² Kanker (C00-C97), Hartaandoening (I00-I52, ex. I12 en I13), Dementie/seniliteit (F01, F03, G30, R54), CVA (I60-69), Luchtwegaandoening (J40-47, J96), Neurodegeneratieve

aandoening (G10, G12.2, G20, G23.1, G35, G90.3), Nieraandoening (I12-13, N17, N18, N28), Leveraandoening (K70-77) en Hiv/aids (B20-B24). NB: Er is geen gebruik gemaakt van onder-categorieën. Dus G12, G23, G90. Dit leidt (wellicht) tot een geringe overschatting bij Neurodegeneratieve aandoening.

Bibliografie

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018). *Maatwerk niet-acute sterfte naar Palliatieve Zorgnetwerken, 2015-2017*. Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019, 11 28). Email correspondentie. *Definitie 'verwacht overlijden'*. Den Haag/ Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019). *Maatwerk Plaats van Overlijden Acute en Niet-Acute sterfte*. Den Haag/ Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Etkind, S., Bone, A., Gomes, B., Evans, C., Lovell, N., Higginson, I., & Murtagh, F. (2017, mei 18). How many people will need palliative care in 2040? Past trends, future projections and implications for services. *BMC Medicine*, 1-10.

IKNL. (2014). *Palliatieve zorg in beeld*. Utrecht: IKNL.

Kare4 B.V. (2019, mei 14). Demografische prognoses ten behoeve van palliatieve zorg: Periode 2018-2040, op basis van de informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek. *Infographic*. Velp: Kare4 B.V.

Kare4 B.V. (2019, april 9). Plaats van overlijden (2012-2017). *Infographic*. Velp: Kare4 B.V.

Koekoek, B. (2014). *Regie over de plaats van sterven*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2019, december 16). Cijfers palliatieve zorg. *1617885-199213-LZ*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Murtagh, F., Bausewein, C., Verne, J., Groeneveld, E., Kaloki, Y., & Higginson, I. (2014). How many people need palliative care? A study developing and comparing methods for population-based estimates. *Palliative Medicine*, 49-58.

NIVEL. (2007). *Sterfte aan kanker en andere chronische aandoeningen*. Utrecht: NIVEL.

Nivel. (2019, Juli 3). Persbericht. *Toename euthanasie mogelijk gevolg van vergrijzing en meer acceptatie*. Nivel.

PZNL. (2019, augustus). *Kerncijfers palliatieve zorg, 2019*. PZNL.

PZNL. (2019). *Palliatieve zorg in Nederlandse ziekenhuizen 2019 - resultaten 2017*. Utrecht: PZNL.